

KARITAS U SLUŽBI ŽIVOTA

Ponajprije moram reći da sam ponešto iznenađena ovim skupom. Čula sam da se radi o seminaru za obitelji, ali nisam očekivala da ću naći tolik broj svećenika. Zamišljala sam to drukčije. Moram također reći da nisam priredila nikakvo predavanje, nemam ništa napisano i zato me nemojte hvatati za riječ. Nastojat ću da onako, iz srca, govorim o onome što radim i kakav je naš posao u »Karitasu«.

Aspekti obiteljskog apostolata u karitativnom duhu

Čini mi se važnim da vam kažem da sam ja dijete veoma brojne obitelji. Bila sam trinaesto dijete svojih roditelja! Iz toga možete shvatiti da kod nas nije moglo biti ničega previše u kući, ali se sve znalo uvijek dobro upotrijebiti i nikad nije bila takva situacija da se uz to bar nešto ne bi moglo podijeliti i s drugima. Znae, kako se ono kaže, gdje se napuni 13 tanjura, tu će se naći i za četrnaesti, pa i za petnaesti... Veoma često znali smo mi, djeca, dovesti i po kojeg đaka iz škole, no nikad nismo čuli da bi mama rekla: »Ah, što ste ga doveli, nemamo ni sami dovoljno...!«

Takvu riječ nismo nikad čuli. Ili: znalo se kojiput ujutro dogoditi da u kući nije bilo novaca ni za kruh, ali mi djeca nismo za to znali. Roditelji nisu dopustili da se u nama pojavi onaj osjećaj: ima nas puno i zato moramo oskudijevati... Ako se, naime, djeci stalno utuvaluje u glavu »nemamo dovoljno«, »moramo štedjeti sad za ovo sad za ono« (kao danas, na primjer, za televizor ili za auto), onda će toj djeci uvijek nešto manjkati. Ako joj se pak govori: imamo dovoljno, samo se moramo snaći, ne moramo željeti ovo ili ono — onda se i u duši malog čovjeka stvara veliki čovjek. Čovjek koji uvijek nešto treba zapravo je malen, a tko je i s malim zadovoljan, taj je zaista velik.

Kao što sam već rekla, mada nas je u obitelji bilo mnogo, imali smo uvijek osjećaja i za druge. A ja smatram da je takav karitativan osjećaj veoma potreban u odgoju male djece, jer nema goreg čovjeka od egoista. Možda je zbog toga što smo mi bili odgajani u tom karitativnom duhu Bog i mene pozvao da radim upravo na tom području, na kojem sada djelujem.

Što mi u »Karitasu« radimo za obitelji?

Mi se u »Karitasu« mnogo zalažemo za obitelji, i to prije svega za one brojne. Nastojimo da im na razne načine olakšamo i uljepšamo život. Eto, sad je ljeto i mi smo za djecu takvih obitelji organizirali ljetovanje. U obzir su došla samo djeca mnogočlanih obitelji. Oko 400 zagrebačke djece bilo je na praznicima na Oštrcu. Tamo, u brdima, ima župna kuća. Župnika nema već dugo, pa nam je lani preuzv. g. Nadbiskup dao tu zgradu na raspolaganje. Mi smo to uredili kao ljetnikovac za djecu. Bilo im je krasno, to više jer je tu i velika livada za igru. Lani nismo imali vodu, no ove godine dali smo sagraditi novu cisternu.

Prigovarali su nam što su tu zajedno velika i mala djeca. Ali ja mislim ovako: ako majka ima šestoro-sedmoro djece, pa joj ostavimo jedno ili dvoje, onda joj time nismo baš mnogo pomogli. Onda se ona mora ionako rano ustajati, brinuti se što će kuhati, ukratko nema mira. A ako joj mi »pobere« svih šestoro ili sedmoro, onda se ona može odmoriti, može se bar kroz tih 14 dana naspavati...

Najmanju djecu stavili smo u Oborovo, a one od tri godine dalje poslali smo u Oštrc.

Zahvaljujući župniku u Zaglavu, imali smo jednu manju skupinu djece i na moru, a ove godine imamo ih dvadesetak i na praznicima u Austriji. To nam je ponudio austrijski Karitas. Za slijedeću godinu obećali su nam da će nam dati još mnogo više mjesta nego ove godine. Ali i za to smo izabrali samo djecu iz brojnih obitelji. I nismo gledali na mamine »maze«! To će mnogima biti dobar poticaj za život. Mnogi koji ne bi mogli nikuda od kuće mogu sada reći: bio sam na praznicima u Austriji.

No mi i inače pomažemo obitelji s većim brojem djece. Dajemo im u novcu, u hrani, u robi. Nije to ne znam što — ta malo imamo i malo nas je, ali je to ipak pomoć.

Rad s napuštenom djecom

Međutim, ima jedno drugo područje »Karitasa«, koje je meni još više na srcu i možda se nećete ljutiti na mene ako vam nešto više kažem o tome. To je rad s napuštenom novorođenom djecom.

Kod nas u posljednje vrijeme nije više nikakva senzacija ako pred svojim vratima nađemo u krpama zamotano, ostavljeno dijete... Devetog srpnja 1969. godine našli smo prvi put takvo dijete u kutiji od kartona pred svojim vratima! Odonda smo primili 106 novorođene djece.

To je strašan problem. Eto, jučer sam se oko pola devet naveče navratila u kancelariju i naišla na mladu mamu, koja je upravo htjela da nam ostavi dijete pred vratima. I ja sam je »ulovila«! Razgovarala sam s njome do jedanaest sati. Kako je saznala za nas? Znala sam da su takve žene u sporazumu jedna s drugom, ali ako je ovako iznenada uhvatim, reći će mi sve iskreno. Nije imala legitimacije. Odakle je? Iz Čakovca! Pitam je ima li otpusnicu iz rodišta. Dala mi je nekakav papir. — Bože, pa koji je to jezik? Nije rodila u Zagrebu, već u Prizrenu. Sjela je u bilo koji vlak, uzela je, kaže, kartu za posljednju stanicu i odlučila da ondje izađe i rodi. Sjedila je dva dana na kolodvoru, s djetetom u naručju, a onda su je poslali u Zagreb. Nema tu nikoga svoga i nitko nije spreman primiti je. No čula je da tu ima »Karitas« i da se mora noću prišuljati i ostaviti dijete...

Sada imamo u četiri prihvatilišta 58 djece na skrbi. Dobivamo je na sve moguće načine, jedino poštom ne... Već nas svi znaju!

Jučer nas je nazvala jedna općina iz okoline Zagreba i zamolila da dodem hitno onamo. Što se dogodilo? Našli su jedno dijete pa me zapitali da li ga ja možda poznam. Ljudi Božji, odakle da ja poznam svako dijete? He, rekli su mi, dijete je dobro njegovano (šest mjeseci, lijepa mala curica), pa smo mislili ovako: sigurno je bilo s majkom kod vas pa ste je onda otpustili ovako ishranjenu i dotjeranu... A sad majka nije imala više kamo s njome pa ju je napustila... Na općini sam u zapisniku pročitala da je dijete nađeno 15. srpnja o. g., a mene su pozvali 21. kolovoza. Odmah sam im rekla: »Nećete više nikad naći tu majku. Ako vi nakon mjesec i više dana počnete tragati za majkom, onda je tu već sve zameteno i majka se neće naći.«

Zanimljiv je jedan slučaj iz početka ove godine. Dana 28. siječnja našli smo pred vratima opet novorođeno dijete. Bilo je to u petak, u pola sedam ujutro. Odmah sam vidjela da je to dijete rođeno u bolnici. Imalo je dječju žuticu, ožiljke od injekcija, pa i po pupku se vidjelo da je rođeno u bolnici.

Pošla sam od bolnice do bolnice. Manje više već me svuda poznaju. Molila sam i dobila adrese majki — njih 17! — koje su dan prije rodile. I krenula sam svima u posjet! Iz cvjećarne s buketom na jednu adresu, pa opet u cvjećarnu i s novim buketom u novi posjet. Tražila sam mamu koja nema dijete. Ali svuda sam našla i majku i dijete! Preostala mi je samo još jedna adresa, ali ta je majka otišla u Bosnu...

Bojala sam se sama poći onamo, no nisam opet htjela ni da još netko drugi strada zbog mene. Krenula sam, dakle, sama. U selu su bile tri žene s tim istim imenom i prezimenom. Koja je ona prava? Našla sam je u drugoj kući. Bolesna je, i to jako. Upravo je došla iz bolnice, gdje je operirala bubrege... To mi je već bilo sumnjivo. A kuća lijepa, nova, krasno ozidana... Vidim, katolici su. Na zidu križ. Bilo mi je odmah lakše.

Nisu imali pojma tko sam i zašto sam došla, ali su me ipak lijepo primili. Čak su me i kavom ponudili. Osobito je bio drag djedo. Strepila sam što ću reći kad me zapitaju po što sam došla... Kako je sve to već dugo trajalo, raskuražila sam se i rekla: »Djedo, da li biste bili ljubezni, pa me na časak pustili nasamo s vašom kćerkom?« Odmah je izišao iz sobe. Ja brzo njoj: »Pa kako si mogla ono učiniti?« — »Tiho, tiho, nitko ne zna...«

Kao da mi je kamen pao sa srca! Ipak sam došla na pravu adresu. U petak smo našli dijete, a ja u ponedjeljak majku. Rekla sam joj:

— Sada se snađi kako znaš. Što ćeš reći roditeljima? Ja nisam pozvana da im kažem da nisi imala nikakvu operaciju, nego da si rodila dijete. No, izvoli se odlučiti: ili ideš sa mnom u Zagreb, ili ću kazati sve roditeljima.

Naravno da je bila šokirana. A jadni su bili i roditelji. Eto, došla djevojka s autom i odvela im kćer, koja tek što je došla s operacije... Iste večeri bili smo u Zagrebu.

Drugog dana otišli smo na miliciju i u Nazorovu ulicu, gdje sam morala predati dijete dok nismo našli majku. I od petka do ponedjeljka nije bilo vremena da se napiše zapisnik, a ja sam za to vrijeme već našla majku i dovela je u Zagreb. Jedan milicioner rekao mi je: »Vi ste promašili zvanje. Trebali ste da budete detektiv i da dođete k nama...«

Ovo sam vam ispričovijedala zato da znadete da mi nemamo nijedno jedino dijete kome ne bismo znali ime i prezime, odakle potječe, kad je rođeno itd. Znamo i tko su im očevi i majke. Ako majka neće da to odmah kaže, onda se mi malo zatvorimo nasamo i nakon stanovitog vremena ona sve kaže. Tako je i ova Bosanka na moje pitanje tko je otac djeteta odgovorila: »Nema nikakve koristi da to znate.« — »Ma ne pitam te ja za korist, već kako se on zove...« — »Vi ćete sigurno njemu pisati?« Odgovorila sam joj da ni to nije važno. A meni je i te kako važno da saznam ime oca jer će dijete jedinom odrasti i pošto-poto htjeti da zna tko su mu roditelji.

Bosanka je bila četiri mjeseca kod nas. Sada radi u jednom poduzeću, a dijete je kod nas. Debeljuškasti, bucmasti dečko. I sve je u najboljem redu.

Problem posvojene djece

Težak je problem s tim djevojkama. Naš zakon možda previše gleda samo na majku. Majka ima uvijek pravo doći po svoje dijete, bilo da ga je ostavila pred nečijim vratima, bilo da ga je dala na posvojenje, pa čak i ako je potpisala da ga više neće tražiti. Evo, upravo danas u »Areni« jedna djevojka nudi svoje dijete. A ona je došla k meni i priznala da je to njezin oglas. No sada više ne bi dala dijete.

Dakle, majka ima uvijek pravo da dođe po svoje dijete koje je napustila. Lako će dokazati da je onog momenta bila u teškoj stanju — materijalnom ili psihičkom — i ona će dobiti svoje dijete natrag jer je zakon štiti. Propisi gledaju interes majke, ali ne i interes djeteta.

Jedna me gospođa ovdje pitala da li dajemo djecu na posvojenje. Dajemo, ali jako teško, jer gledamo dobro djeteta. Zamislite, posvojite dijete, zavolite ga i morate stalno biti u strahu: doći će jednoga dana majka po nj. Ili: pričekat će ga ispred škole i odvesti... I kakav je onda život toga djeteta? Kad ga je majka napustila, ono je bilo nemoćno da se brani, a ona je bila odrasla i znala je što čini. Pa ako je ona učinila nedopustivo djelo, zašto da se dijete sada dovodi u tešku situaciju? Zato imamo veoma malo posvojene djece. No mali se broj djece uopće i može dati na posvojenje.

Momentano imamo u Karitasu šest takvih majki. Upravo jučer sam pitala jednu: »Dobro, da li se odričeš svoga djeteta?« — »Hoćete li ga onda uzeti?« — odgovorila je protupitanjem. Dakle, nije rekla ni da ni ne. Ona ga se stvarno ne odriče u svom srcu zato što ga ne bi željela ili voljela, nego jednostavno zato jer ga ne može nositi sa sobom kao nekakvu »aktentašku« ili nešto slično.

Mogu reći da je najteže baš s onima koje danas kažu ovako, a sutra onako. A teško je i dok se sakupe svi dokumenti i dok se neko dijete dađe na posvojenje. Mnogo nas pitaju naši ljudi imamo li koje dijete za posvojenje, ali većinom ih odbijamo... Hoćemo li se jednog dana kajati zbog toga? Ne znam. Dosad smo dali na posvojenje 12 ili 13 njih, ali veoma, veoma teško. Naši propisi zaista ne gledaju na budućnost djeteta, nego bacaju akcent više na majku. No čujem da će se to promijeniti i da se već radi na novim propisima. Ali znamo koliko vremena treba da se neki propis promijeni. Sada se više pri posvojenju ne mora u izvodu matične knjige napisati »posvojen«. Jer — s djetetom do sedme godine sve je u redu, ali kad pođe u školu pa počne čitati, onda to nije dobro za takvu djecu...

A što ćemo mi s tom djecom? Ne znam. Nadam se da će mnoge majke doći po njih. Mi svakoj majci dajemo priliku da nam se mnogi dive. Mnoge majke držimo kod sebe i mjesecima. Ovdje u Zagrebu prihvaćamo i trudnice koje su odbačene od rodbine, koje ne mogu primiti zaposlenje i nemaju kuda da idu. I ako bude tako išlo dalje, mi se i sami pitamo: kuda ćemo s tim djevojkama?

Na Kaptolu imamo u Nadbiskupskom dvoru dvije prostorije, zapravo sobu i kuhinju. Ondje imamo sada 19 djece. To su sasvim mala djeca, mogu i po troje spavati u istom krevetu. Dvanaestero ih je ispod dva mjeseca. Osmero jednogodišnjaka čuvamo u jednom samostanu, a u Oborovu imamo 21 dijete. Nastojimo da te majke ne ostanu kod nas dugo, pa im tražimo mjesta. Mnoge smo već zaposlili, kao kućne pomoćnice, u tvornicama, u poduzećima.

Velik je problem i s našim ljudima koji rade u inozemstvu. Ostave dijete i odu opet van na posao... Sad će u rujnu biti dvije godine kako sam bila pozvana u Beč. Dvije godine tražila sam jednu našu djevojku koja je tako napustila dijete i kad sam je konačno našla i rekla zbog čega sam došla, gotovo je pala u nesvijest... Nije imala pojma da je dijete kod nas!

Jezovit slučaj iz prakse

Prije nekoliko mjeseci telefonirala mi je jedna socijalna radnica (nije se predstavila pa ni danas ne znam njezino ime) i rekla mi otprilike ovo:

»Mnogo smo čuli o vama. Sada imam jednu molbu na vas. Upravo sam došla iz jedne kuće, za koju su nam javili da je u njoj dijete bačeno u smeće. Bila sam tamo i našla gazdu te kuće. To je javna kuća i taj je gazda stalno imao nekoliko djevojaka kod sebe i iznajmljivao sobe. On me je dočekao sa sjekirom na vratima i htio me premlatiti jer sam mu rekla tko sam i što sam... Jasn, nisam uspjela ništa. No savjest me peče — možda bi se dijete ipak dalo spasiti?«

Bila je srijeda, o podne. Zatražila sam adresu, sjela u auto i krenula onamo. Pošla sam i opet sama, jer ako treba da mi se nešto dogodi, zašto da i drugi strada?

On je opet stajao na vratima. Lijepo ga pozdravim s »Dobar dan« i uljudno uđem s njime u razgovor. Razgovaramo deset minuta, a meni se čini da je prošlo i pola sata... Pita me tko sam i što sam. Velim mu: »Znate, ja radim u nadbiskupiji, u Katoličkoj Crkvi. (Bio je musliman.) Znate, kao što vi imate džamije, tako mi imamo crkve...«

I počela sam mu pripovijedati, pripovijedati... A on veli:

— Da vi niste novinarka?

— Ma kakva novinarka! Gdje bih ja znala išta napisati?

Razgovaramo, a minute prolaze. Napeta sam, jer i minute mogu usmrtniti dijete. Na kraju mu kažem:

— Slušajte, čula sam da tamo ima nešto ispod onih krpa...

— Što ste vi to čuli? Šta ima tamo? Možda krepanih miševa i krpa, i svega...

Odjednom mi padne nešto na pamet. Izvadim iz torbe novčanik i počnem mu brojiti novac. Imala sam šezdeset tisuća starih dinara. Kažem mu:

— Evo vam sve ovo, a vi se maknite da prođem i pokažite mi gdje je dijete...

Ostao je razoružan kad je čuo da znam za dijete. Počeo je brojiti novac. Drhtala sam od uzbuđenja, činilo mi se: da me netko prstom gurne, odletjela bih... A on je tako dugo brojio novac!

— Dobro, rekao mi je na kraju. Ja idem preko u gostionicu da nešto popijem. Mene ne smije nitko vidjeti. A smeće vam je tamo, ispod onoga madraca.

I on ode, a ja se uputim prema smeću. Kako sam bila nervozna, onaj mi je madrac pao s hrpe smeća i nešto je teško zalupilo. Kuća je bila velika i ja sam mislila da će me sad svi vidjeti. Ne znam kako sam uopće otkopavala smeće. I zaista, unutra je bila mala djevojčica, zamotana u crnu vestu. Bojala sam se da će mi ispasti iz ruku... Strašno sam drhtala. Uputim se napolje i samo gledam hoće li me tko vidjeti...

Dijete sam stavila na sjedalo automobila. Sam me je Bog čuvao da se onda nisam ni s kim sudarila. Ne znam ni sama kako sam došla do Kaptola.

Dva dana nakon toga bila sam bolesna. Imala sam 40 stupnjeva temperature. A nitko nije znao ni što sam razgovarala sa socijalnom radnicom, ni kuda sam pošla, ni zašto. Vidjeli su samo da sam nakon razgovora »kao luda uzela tašku, sjela u auto i otišla«...

Kad sam se vratila, mala je već bila poplavila. Ali nije umrla. Živi i danas. Krasna je djevojčica od devet mjeseci. Naravno, čim sam je donijela, odmah smo pozvali liječnicu jer je već imala mrlje po sebi, a bila je i neishranjena. Ostala je kod nas. Četiri dana kasnije našla sam joj majku. Socijalnoj službi sam javila da je dijete kod mene, ali da im ga ne dam, jer sam ga previše skupo platila! Ne novcem, nego živcima koje sam izgubila dok sam isprosila to dijete od onoga čovjeka.

»To je dijete Karitasa...«

Gdje je mnogo male djece, tu je, naravno, često potreban i liječnik... A naša djeca nemaju »socijalnog«! Tek tu i tamo pokoje, možda svako dvadeseto, ima knjižicu zdravstvenog osiguranja. Ali na razumijevanje i susretljivost nailazimo. U početku je bilo teško, no s vremenom se situacija znatno poboljšala.

Jednog dana razbolio se dječčić — mislim da je to bio mali Željko, dva mjeseca »star«. Pođem s njime u bolnicu i u ambulanti me primi dežurna liječnica. Pita me kako sam rodila i kako mi je bilo kod poroda. Što?! — nije to moje dijete? Pa kako mogu noću dolaziti s tuđim djetetom? Pitala me još koješta, a ja ništa ne znam. I što ću — kad ne znam.

A bilo je to baš moje miljenče, jer je bilo veoma jedno. Kad sam pitala njegovu majku u bolnici kakvo ime da mu dademo, rekla mi je: »Nazovite ga pas ili mačka — kako hoćete!« I nestala je bez traga. A liječnica me sada pita i ovo i ono, a ja ništa ne znam. Izlazim s otvorenim kartama, ali mi to ništa ne koristi. Nema pojma o Karitasu, to je za nju »španjolsko selo«. I grdi me: ako vam je dijete bolesno, idite u ambulantu i tražite uputnicu za bolnicu! A tko će mi dati uputnicu, kad dijete nema »socijalno« i službeno ne postoji?

Nakon nekog vremena liječnica reče: »Dijete vam je zaista teško bolesno i ako mu ne bude bolje, dođite opet.« A ja joj uzvratim: »Gospodo doktor, ja ne mogu čekati da dijete umre...«

I počnem svlačiti dijete.

»Pa tko vam je rekao da ga skinete?«

»Vi!«

»Ja? Kako ja?«

»Pa rekli ste da je dijete bolesno i da bi moralo ostati u bolnici. Meni je to dosta. Vi ste odgovorni! Ja neću da preuzmem odgovornost na sebe!«

Stala je vikati na mene, ali i u meni je kipjelo. Počela je ipak mjeriti djetetu temperaturu i pregledavati ga.

»Vi ste staratelj toga djeteta?«

»Praktično sam mu staratelj, ali službeno nisam i ne mogu se pred vama legitimirati kao takva.«

»Kako se zovete?«

Ja joj rekнем svoje ime i prezime. Pričinilo mi se da je počela mijenjati boje u licu. Pobjerala sam se već da ću ja morati da pozovem hitnu pomoć za nju.

»Pa vi ste onda iz one brojne obitelji? Koja ste vi ono po redu?«

»Trinaesta!«

»Vi ste, dakle, ona koja nam nije dala učiti?«

Ispostavilo se da je ona u svoje vrijeme dolazila u našu kuću zbog mogega brata i da je bezbroj puta bila kod nas... Kad sam to saznala, počela sam rasti, a ona je postajala sve manja...

Takvi su bili naši počeci s liječnicima. Teški! Znali su nam se i smijati. Uvijek sam išla sama s djecom na preglede jer sam se bojala da se drugi neće snaći — i što onda da radim? No danas, nakon tri godine, nema bolnice u kojoj nema liječnice kojoj ne bismo mogli slobodno poslati dijete, jer »to je dijete Karitasa...« Sva su nam vrata otvorena. Ne moram više ići sama. Dovoljno je malo popratno pisamce.

Moj Tomica

Znate li da i ja imam dijete? Maloga Tomicu! Sada će imati skoro dvije godine. Prekrasno je to malo, slijepo dijete. A bilo je to ovako:

Majka ga je htjela pobaciti u šestom mjesecu trudnoće. Išla je doktoru da joj napravi abortus. Ali — naravno — koji bi to liječnik u šestom mjesecu trudnoće mogao učiniti? I onda je ona sama, kako piše u povijesti djetetove bolesti, nekim metalnim predmetom ušla u maternicu i probila vodenjak. Nakon jednog sata rodila je muško dijete od 900 grama i 32 cm dužine. Bilo je dva mjeseca u inkubatoru, a majka je nestala. I onda su prisilili staru baku da uzme dijete.

Ja razumijem da se ta stara žena opirala. Što će ona s djetetom, koje nije imalo ni dvije kile? I zato smo ga mi uzeli kad su mu bila dva mjeseca. Imao je dvije i po kile, a bio je sličušan, neobično malen. Bio je kod nas mjesec dana, a ja sam primijetila da nešto nije u redu. Nije reagirao kad mu se rukom prešlo pred očima... Mislili smo da je i gluhonijem. Dali smo ga u bolnicu na Salatu i bio je ondje tri mjeseca. Liječnik mi je rekao da će dijete trebati veoma mnogo u životu. Odgovorila sam da ćemo mu mi pružiti i dati sve što nam bude moguće.

»Ne sumnjam u to«, odgovorio mi je liječnik. »Ali on treba nešto što mu vi kao dom ne možete pružiti.«

»Pa što je to?«

»Treba majku, inače od njega neće biti ništa.«

Odmah sam pomislila da ga posvojim. Pobjerala sam se, doduše, zlih jezika koji će, možda, reći da pravim nekakav spektakl, ali drukčije nije moglo biti. Ispostojala sam sve potrebne dokumente i za sebe i za njega i sada se on zove Tomislav Brajša. Ima već dvije godine i nije više onaj otprije. Potpuno je slijep, ali se prekrasno razvija: hoda, raste, lijep je, a počinje i govoriti...

Kod nas u domu rade dvije-tri časne sestre prije podne, a isto toliko i poslije podne. Sve se one mnogo žrtvuju, no jedna je stalno slobodna i stalno je tamo... A ja znam da bi dijete trebalo da ima stalno istu osobu kraj sebe. Sigurno! Ja to veoma dobro znam. I moja je ideja da mi stvorimo neko dječje selo (Kinderdorf, kako to kažu u Austriji) pa bi jedna žena imala petoro-šestoro takve djece u različitim dobima starosti pa da živi s njima od jutra do mraka... Uvijek! Tada bi se djeca mogla pravilnije razvijati.

U tom smo duhu već počeli raditi. Nadbiskup nam je dao u Oborovu župni dvor. Ondje se nalaze djeca različite dobi, i muška i ženska. Žive kao jedna obitelj. Za taj dnevni život, za svakidašnji trošak i za pomoć što je dajemo obiteljima i pojedincima dajemo od onoga što nam daju naši ljudi. Ali za gradnju kuće i za druge veće stvari to nam nije dovoljno...

(Upravo dok dajemo ovaj broj Života u tisak, saznajemo da je u Vugrovcu kod Zagreba otvorena Karitasova novoizgrađena kuća za napuštenu izvanbračnu djecu.)

Neda Brlić Mažuranić

DUH OBITELJI IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ

Kada treba da govorim o svojoj majci i o svojoj obitelji, o uspomenama iz svoga djetinjstva, prvo što mi pada na pamet jest ona sreća, ona ljepota, onaj osjećaj sigurnosti rasta u brojnoj obitelji. Moja mama imala je sedmero djece, od kojih sam ja bila najmlađa, tako da sam zapravo rasla još i s djecom mojih sestara. Jedna od njih imala je šestero, druga četvero djece, tako da smo imali osjećaj kao da se svi guramo oko mame poput onih žutih pilića koji se guraju oko kvočke, pa onda blaženo vire ispod krila, sretni što se griju na njezinoj toplini. Mama je mogla sve nas držati pod svojim krilima, a kraj toga još i masu drugih »žutokljunaca«, djecu naših rodaka, znanaca, kolegica koje su se skupljale u našoj kući. Tu je uvijek bilo sve puno života. Tu je vrilo. Mama je uvijek imala vremena za sve i uvijek je bila prije svega domaćica i majka. Njezino pisanje proizašlo je samo iz toga što su njezina djeca željela da čitaju.